

Dostosowanie wymagań edukacyjnych oraz form i metod pracy i indywidualnych potrzeb ucznia na lekcjach języka polskiego

W oparciu o opracowania p.Małgorzaty Kołodziejczyk kryteria dostosowań obowiązują w klasach 4-8 w ocenianiu uczniów na podstawie informacji określonych w opiniach z PPP lub na podstawie obserwacji nauczyciela uczącego na danym poziomie.

1. Uczniowie o inteligencji niższej niż przeciętna

Symptomy trudności	Sposoby dostosowań wymagań edukacyjnych z języka polskiego
<ul style="list-style-type: none"> • słabe oceny pomimo starań i wysiłków ucznia • trudności w czytaniu i pisaniu (trudności z kojarzeniem określonych dźwięków -głosek, z odpowiadającymi im symbolami -literami • trudności w rozumieniu czytanych treści • trudności w samodzielnym wypowiadaniu się, formułowaniu wniosków i sądów, w uogólnianiu, myśleniu symbolicznym (abstrakcyjnym) • niski poziom rozwoju słowno -pojęciowego (odpowiada wcześniejszej fazie rozwoju) • ubogie słownictwo, wadliwa struktura gramatyczna wypowiedzi ustnych i pisemnych • słabsza sprawność manualna (rysunki, pismo mają niski poziom graficzny) • duże problemy z przywoływaniem z pamięci odległych partii materiału (słaba pamięć długotrwała, operacyjna) • trudności z selekcją i wychwyceniem myśli przewodniej w długich tekstach • wolne tempo procesów umysłowych i działania 	<ul style="list-style-type: none"> • zmniejszanie ilości, stopnia trudności i obszerności zadań • dzielenie materiału na mniejsze partie, wyznaczanie czasu na ich opanowanie i odpytywanie • wydłużanie czasu na odpowiedź, przeczytanie lektur wprowadzanie dodatkowych środków dydaktycznych np. ilustracji • odwoływanie się do znanych sytuacji z życia codziennego • formułowanie pytań w formie zdań o prostej konstrukcji powołujących się na ilustrujące przykłady • częste podchodzenie do ucznia w trakcie samodzielnej pracy w celu udzielania dodatkowej pomocy i naprowadzenia na temat • zajęcia w ramach zespołu dydaktyczno-wyrównawczego, gdzie szczególnie u młodszych dzieci należy oprócz wyjaśniania bieżących zagadnień programowych usprawniać funkcje poznawcze (procesy intelektualne i percepcyjne), (zajęcia dodatkowe są niezbędne, bowiem dziecko z inteligencją niższą niż przeciętna nie jest w stanie opanować tych umiejętności tylko dzięki pracy na lekcji i samodzielnej nauce własnej w domu • należy zezwolić na dokończenie w domu niektórych prac • dyktanda przeprowadzać indywidualnie w wolniejszym tempie, gdyż dzieci te często nie nadążają za klasą • potrzeba większej ilości czasu i powtórzeń na opanowanie materiału

2. Uczniowie słabowidzący

Symptomy trudności	Sposoby dostosowań wymagań edukacyjnych z języka polskiego
<ul style="list-style-type: none"> • brak rozumienia tekstu w całości • wolniejsze tempo czytania związane z problemami w spostrzeganiu całego wyrazu, zdania. 	<ul style="list-style-type: none"> • właściwe umiejscowienie dziecka w klasie (zapobiegające odblaskowi pojawiającemu się w pobliżu okna, zapewniające właściwe oświetlenie i widoczność)

<ul style="list-style-type: none"> • problemy z rozumieniem tekstu (konieczność koncentracji na postrzeganiu kształtu poszczególnych liter) • możliwe trudności w pisaniu z uwagi na obniżoną sprawność spostrzegania i zakłóconą koordynację wzrokowo – ruchową. • możliwe popełnianie wielu błędów: przestawianie, mylenie, opuszczanie liter, błędy ortograficzne, zle rozplanowanie stron w 	<ul style="list-style-type: none"> • udostępnianie tekstów (np. testów sprawdzających wiedzę) w wersji powiększonej • podawanie modeli i przedmiotów do obejrzenia z bliska • zwracanie uwagi na szybką męczliwość dziecka związaną ze zużywaniem większej energii na patrzenie i interpretację informacji uzyskanych drogą wzrokową (wydłużanie czasu na wykonanie określonych zadań) • umożliwienie dziecku korzystania z kaset z nagraniami lektur szkolnych • w geometrii należy wprowadzać uproszczone konstrukcje z ograniczoną do koniecznych liczbą linii pomocniczych i konstrukcje geometryczne wykonywać na kartkach większego formatu niż zwykła kartka papieru • częste zadawanie pytania-„co widzisz?” w celu sprawdzenia i uzupełnienia słownego
--	---

3.Uczniowie ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się

Symptomy trudności	Sposoby dostosowań wymagań edukacyjnych z języka polskiego
<ul style="list-style-type: none"> • trudności w opanowaniu techniki czytania tj.: głoskowanie, sylabizowanie, przekręcanie wyrazów, domyślanie się, wolne lub nierówne tempo, pauzy, nie zwracanie uwagi na interpunkcję • niepełne rozumienie treści tekstów i poleceń, uboższe słownictwo • trudności w pisaniu, szczególnie ze słuchu, liczne błędy np.: mylenie z-s, d-t, k -g • błędy w zapisywaniu zmiękczeń, głosek i-j • błędy w zapisywaniu głosek nosowych ą -om, ę –em • opuszczanie, dodawanie, przestawianie, podwajanie liter i sylab • błędy gramatyczne w wypowiedziach ustnych i pisemnych • trudności w formułowaniu wypowiedzi pisemnych na określony temat • trudności w uczeniu się ze słuchu na lekcji, korzystaniu z wykładów, zapamiętywaniu, rozumieniu poleceń złożonych, instrukcji • trudności z zapamiętaniem liter alfabetu, mylenie liter podobnych kształtem l-t-l 	<ul style="list-style-type: none"> • nie wymagać, by uczeń czytał głośno przy klasie nowy tekst, wskazywać wybrane fragmenty dłuższych tekstów do opracowania w domu i na nich sprawdzać technikę czytania • dawać więcej czasu na czytanie tekstów, poleceń, instrukcji, szczególnie podczas samodzielnej pracy lub sprawdzianów, w miarę potrzeby pomagać w ich odczytaniu • starać się w miarę możliwości przygotowywać sprawdziany i kartkówki w formie testów • czytanie lektur szkolnych lub innych opracowań rozłożyć w czasie, pozwalać na korzystanie z książek mówionych • raczej nie angażować do konkursów czytania • uwzględniać trudności w rozumieniu treści, szczególnie podczas samodzielnej pracy z tekstem, dawać więcej czasu, instruować lub zalecać przeczytanie tekstu wcześniej w domu • częściej sprawdzać zeszyty szkolne ucznia, ustalić sposób poprawy błędów, czuwać nad wnikliwą ich poprawą, oceniać poprawność i sposób wykonania prac • dać uczniowi czas na przygotowanie się do

<ul style="list-style-type: none"> • mylenie liter zbliżonych kształtem, lecz inaczej ułożonych w przestrzeni b-d-g-p, w-m • opuszczanie drobnych elementów graficznych :kropek ,przecinków,zmiękczeń • błędy w przepisywaniu i pisaniu z pamięci • nieprawidłowe trzymanie przyborów do pisania • wolne tempo pisania, męczliwość ręki • niekształtne litery, nieprawidłowe łączenia -obniżona czytelność pisma • nieumiejętność zagospodarowania przestrzeni na kartce 	<p>pisania dyktanda poprzez podanie mu trudniejszych wyrazów, a nawet wybranych zdań, które wystąpią w dyktandzie; można też dawać teksty z lukami lub pisanie z pamięci</p> <ul style="list-style-type: none"> • dyktanda sprawdzające można organizować indywidualnie • błędów nie omawiać wobec całej klasy • w przypadku trudności w redagowaniu wypowiedzi pisemnych uczyć tworzenia schematów pracy, planowania kompozycji (wstęp, rozwinięcie ,zakończenie) • pomagać w doborze argumentów, jak również odpowiednich wyrażen i zwrotów • nie obniżać ocen za błędy ortograficzne i graficzne w wypracowaniach • podać uczniom jasne kryteria oceny prac pisemnych (wiedza, dobór argumentów, logika wyводу, treść, styl, kompozycja itd.) • dawać więcej czasu na prace pisemne, sprawdzać, czy uczeń skończył notatkę z lekcji, w razie potrzeby skracać wielkość notatek • w przypadku trudności z odczytaniem pracy odpytać ustnie • pozwolić na wykonywanie prac na komputerze • zajęcia korekcyjno-kompensacyjne
---	---

A.Dysgrafia ,czyli brzydkie, nieczytelne pismo.

Symptomy trudności	Sposoby dostosowań wymagań edukacyjnych z języka polskiego
<ul style="list-style-type: none"> • niekształtne litery, nieprawidłowe łączenia -obniżona czytelność pisma • opuszczanie drobnych elementów graficznych liter /kropki, kreski/ • błędy w przepisywaniu i pisaniu z pamięci • nieprawidłowe trzymanie przyborów do pisania • wolne tempo przepisywania 	<ul style="list-style-type: none"> • dostosowanie wymagań będzie dotyczyło formy sprawdzania wiedzy, a nie treści. • wymagania merytoryczne, co do oceny pracy pisemnej powinny być ogólne, takie same, jak dla innych • sprawdzenie pracy może być niekonwencjonalne np., jeśli nauczyciel nie może przeczytać pracy ucznia, może go poprosić, aby uczynił to sam lub przepytac ustnie z tego zakresu materiału • można też skłaniać ucznia do pisania drukowanymi literami lub na komputerze;

B.Dysortografia ,czyli trudności z poprawną pisownią pod względem ortograficznym, fonetycznym, interpunkcyjnym.

Symptomy trudności	Sposoby dostosowań wymagań edukacyjnych z języka polskiego
<ul style="list-style-type: none"> • błędy w zapisywaniu głosek nosowych ą -om, ę-em 	<ul style="list-style-type: none"> • systematyczne sprawdzanie ćwiczeń

<ul style="list-style-type: none"> • opuszczanie, dodawanie, przestawianie, podwajanie liter i sylab • błędy w przepisywaniu i pisaniu z pamięci 	<p>wykonywanych samodzielnie przez ucznia</p> <ul style="list-style-type: none"> • dostosowanie wymagań dotyczy głównie formy sprawdzania i oceniania wiedzy z tego zakresu • <u>zamiast klasycznych dyktand można robić sprawdziany polegające na uzasadnianiu pisowni wyrazów</u> • <u>odwołując się do znajomości zasad ortograficznych, należy oceniać odrębnie merytoryczną stronę pracy i odrębnie poprawność pisowni, nie wpisując tej drugiej do dziennika</u> • <u>w żadnym wypadku dysortografia nie uprawnia do zwolnienia ucznia z nauki ortografii i gramatyki</u>
--	---

C. Dysleksja, czyli trudności w czytaniu przekładające się często również na problemy ze zrozumieniem treści.

Symptomy trudności	Sposoby dostosowań wymagań edukacyjnych z języka polskiego
<ul style="list-style-type: none"> • trudności w opanowaniu techniki czytania tj.: głoskowanie, sylabizowanie, • przekręcanie wyrazów, domyślanie się, wolne lub nierówne tempo, pauzy, niezwracanie uwagi na interpunkcję • błędy gramatyczne w wypowiedziach ustnych i pisemnych • trudności w formułowaniu wypowiedzi pisemnych na określony temat • trudności w uczeniu się ze słuchu na lekcji, korzystaniu z wykładów, zapamiętywaniu, rozumieniu poleceń złożonych • niepełne rozumienie treści tekstów i poleceń, uboższe słownictwo 	<ul style="list-style-type: none"> • Ograniczać czytanie obszernych lektur do rozdziałów istotnych ze względu na omawianą tematykę • akceptować korzystanie z nagrań fonicznych, w wyjątkowych przypadkach z ekranizacji, jako uzupełnienia samodzielnie przeczytanych rozdziałów. • Kontrolować stopień zrozumienia samodzielnie przeczytanych przez ucznia poleceń, szczególnie podczas sprawdzianów (wolne tempo czytania, słabe rozumienie jednorazowo przeczytanego tekstu może uniemożliwić wykazanie się wiedzą z danego materiału). • Ze względu na wolne tempo czytania lub/i pisania zmniejszyć ilość zadań (poleceń) do wykonania w przewidzianym dla całej klasy czasie lub wydłużyć czas pracy dziecka. • Ograniczać teksty do czytania i pisania na lekcji do niezbędnych notatek, • <u>Pisemne sprawdziany powinny ograniczać się do sprawdzanych wiadomości, wskazane jest, zatem stosowanie testów wyboru, zdań niedokończonych, tekstów z lukami – pozwoli to uczniowi skoncentrować się na kontrolowanej tematyce, a nie na poprawności pisania.</u> • Wskazane jest preferowanie wypowiedzi ustnych. Sprawdzanie wiadomości powinno odbywać się często i dotyczyć krótszych partii materiału. Pytania kierowane do ucznia powinny być precyzyjne

- Unikać wyrywania do odpowiedzi. Jeśli to możliwe uprzedzić ucznia (na przerwie lub na początku lekcji), że będzie dzisiaj pytany. W ten sposób umożliwiamy uczniowi przypomnienie wiadomości, skoncentrowanie się, a także opanowanie napięcia emocjonalnego często blokującego wypowiedź.
- Dobrze jest posadzić dziecko blisko tablicy, dzięki temu zwiększy się jego koncentracja uwagi, ograniczeniu ulegnie ilość bodźców rozpraszających, wzrośnie bezpośrednia kontrola nauczyciela, bliskość tablicy pozwoli zmniejszyć ilość błędów przy przepisywaniu
- .. Podczas oceny prac pisemnych nie uwzględniać poprawności ortograficznej lub oceniać ją opisowo. Należałoby pozwolić uczniom na korzystanie ze słowników ortograficznych, podczas pisania wypracowań i prac klasowych.
- Postępy w zakresie ortografii sprawdzać za pomocą dyktand z komentarzem, okienkiem ortograficznym, pisanie z pamięci. Zakres sprawdzianu powinien obejmować jeden rodzaj trudność ortograficznych -umożliwi to skoncentrowanie się na zagadnieniu, tym samym zmniejszając ilość błędów i dając poczucie sukcesu
- W przypadku ucznia z dysgrafią wskazane jest akceptowanie pisma drukowanego, pisma na maszynie, komputerze, zwłaszcza prac obszernych (wypracowań, referatów). Nie należy również oceniać estetyki pisma, np. w zeszytach. Jeśli pismo dziecka jest trudne do odczytania, można zamienić pracę pisemną na wypowiedź ustną
- nie wymagać, by uczeń czytał głośno przy klasie nowy tekst, wskazywać wybrane fragmenty dłuższych tekstów do opracowania w domu i na nich sprawdzać technikę czytania;
- dawać więcej czasu na czytanie tekstów, poleceń, instrukcji, szczególnie podczas samodzielnej pracy lub sprawdzianów, w miarę potrzeby pomagać w ich odczytaniu.
- starać się w miarę możliwości przygotowywać sprawdziany i kartkówki w formie testów;
- czytanie lektur szkolnych lub innych opracowań rozłożyć w czasie, pozwalać na korzystanie z książek "mówionych"
- raczej nie angażować do konkursów czytania
- uwzględniać trudności w rozumieniu treści, szczególnie podczas samodzielnej pracy z tekstem, dawać więcej czasu, instruować lub zalecać przeczytanie tekstu wcześniej w domu
- częściej sprawdzać zeszyty szkolne ucznia,

	<p>ustalić sposób poprawy błędów, czuwać na wnikliwą ich poprawą, oceniać poprawność i sposób wykonania prac</p> <ul style="list-style-type: none"> • dać uczniowi czas na przygotowanie się do pisania dyktanda poprzez podanie mu trudniejszych wyrazów, a nawet wybranych zdań, które wystąpią w dyktandzie; można też dawać teksty z lukami lub pisanie z pamięci; • dyktanda sprawdzające można organizować indywidualnie; • błędów nie omawiać wobec całej klasy • w przypadku trudności w redagowaniu wypowiedzi pisemnych uczyć tworzenia schematów pracy, planowania kompozycji wypowiedzi (wstęp, rozwinięcie, zakończenie); • pomagać w doborze argumentów, jak również odpowiednich wyrażen i zwrotów; • <u>nie obniżać ocen za błędy ortograficzne i graficzne w wypracowaniach;</u> • podać uczniom jasne kryteria oceny prac pisemnych (wiedza, dobór argumentów, dawać więcej czasu na prace pisemne, sprawdzać, czy uczeń skończył notatkę z lekcji, w razie potrzeby skracać wielkość notatek; • w przypadku trudności z odczytaniem pracy odpytać ucznia ustnie • . pozwalać na wykonywanie prac na komputerze; • usprawniać zaburzone funkcje -zajęcia korekcyjno-kompensacyjne
--	---

4.Uczeń z ADHD:

Symptomy trudności	Sposoby dostosowań wymagań edukacyjnych z języka polskiego
<ul style="list-style-type: none"> • nie są w stanie skoncentrować się na szczegółach podczas zajęć lub w czasie wykonywanej pracy • mają trudności z utrzymywaniem uwagi na zadaniach i grach • często nie stosują się do podawanych kolejno instrukcji i mają kłopoty z dokończeniem zadań i wypełnianiem codziennych obowiązków • często mają trudności ze zorganizowaniem sobie pracy • często gubią rzeczy niezbędne do pracy lub innych zajęć • łatwo rozpraszają się pod wpływem zewnętrznych bodźców 	<ul style="list-style-type: none"> • organizować środowisko zewnętrzne (porządek, ograniczenie bodźców) • stosować wzmocnienia (pochwała, nagroda) • ograniczyć stosowanie drastycznych środków wychowawczych (izolacja, „walki słowne”) • skutecznie komunikować się (krótkie instrukcje, powtarzanie) • wprowadzić rutynę codziennych obowiązków • konsekwentnie postępować • nawiązywać pozytywne kontakty emocjonalne z uczniem

<ul style="list-style-type: none"> • często nie są w stanie usiedzieć w miejscu • często chodzą po pomieszczeniu lub wspinają się na meble • często są nadmiernie gadatliwi • często mają kłopoty z zaczekaniem na swoją kolej • często przerywają lub przeszkadzają innym 	<ul style="list-style-type: none"> • ustalić obowiązujący system norm i zasad.
---	---

5.Uczeń zdolny

Symptomy trudności	Sposoby dostosowań wymagań edukacyjnych z języka polskiego
	<ul style="list-style-type: none"> • dostrzegać uzdolnienia dzieci i zachęcać je do ich rozwijania • jeżeli uzdolnienia mają charakter wybiórczy można rozwijać je poprzez udział w kołach zainteresowań, indywidualną pracę pod kierunkiem nauczyciela • zachęcać do udziału w olimpiadach, turniejach, konkursach przedmiotowych • przydzielać dodatkowe zadania do rozwiązania w czasie lekcji i w domu

Nauczyciele języka polskiego SP Mników